

HELSINGIN HOVIOIKEUS
PL 76, Radanrakentajantie 5
00521 Helsinki
Puhelin (09) 15961, Telefax (09) 1596 212 kirjaamo
Sähköpostiosoite helsinki.ho@om.fi

10.10.2003

OIKEUSMINISTERIÖ

15. 10. 2003

ad 32, 41, 2002
ad OM 028:00/2002

Oikeusministeriölle

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 21.7.2003 OM 32/41/2002

Asia: Lausunto ihmiskauppaa, paritusta ja prostituutiota koskevasta työryhmän osamietinnöstä, työryhmämietintö 2003:5

Hovioikeus esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavan.

Yleistä

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti laatinut Suomen kansainvälisten velvoitteiden perusteella ehdotuksen ihmiskauppaa koskevasta rangaistussäännöksistä sekä näiden velvoitteiden edellyttämistä muutoksista paritusta ja seksuaalipalvelujen ostamista nuorelta koskevaan sääntelyyn. Samalla on ehdotettu uusi rangaistussäännös parituksen törkeästä tekemuodosta ja selvitetty muutkin paritusta koskevan rangaistussäännöksen ja pakkokeinoja koskevien säännösten muutostarpeet. Työryhmä on lisäksi ehdottanut, että seksuaalipalvelujen ostaminen säädettäisiin rangaistavaksi teoksi.

Hovioikeus kannattaa jäljempänä ilmenevin huomautuksin pääosiltaan työryhmän mietinnössä ehdotettuja muutoksia.

Yksityiskohtaisia kommentteja

1. Laki rikoslain muuttamisesta

1 luku ja 15 luku.

Hovioikeudella ei ole huomautettavaa ehdotusten johdosta.

20 luvun 8 §. Seksuaalipalvelujen ostaminen

Ehdotuksen mukaan seksuaalipalvelujen ostaminen olisi rangaistava teko. Ehdotuksen yleisperusteluissa arvioidaan kriminalisoinnin hyötyjä ja haittoja. Hyötyinä mainitaan, että

kriminalisoinnin voidaan ajatella edistävän sekä yleistä sosiaalista tasa-arvoa että myös sukupuolten välistä tasa-arvoa. Oston kriminalisointi parantaisi naisten asemaa sekä pyrkisi estämään prostituutiosta ja seksuaalipalvelujen ostamisesta aiheutuvaa vääristynyttä kuvaa seksuaalisuudesta. Kriminalisoinnilla pyrittäisiin myös vähentämään ihmiskauppaa ja paritusrikollisuutta. Hovioikeuden käsityksen mukaan ehdotettu kriminalisointi edistäisi mainittuja tavoitteita. Kuten perusteluista ilmenee, on toisaalta vaarana, että kriminalisointi entisestään huonontaisi prostituoitujen asemaa ajamalla heidät maan alle ja tiiviimmin parittajien valtaan. Pakkokeinolakiin ehdotetuista muutoksista huolimatta kriminalisointi vaikeuttaisi ilmeisesti paritusrikosten selvittämistä. Vertailumaissa seksuaalipalvelujen ostaminen on kriminalisoitu vain Ruotsissa, eivätkä sieltä saadut kokemukset ole yksiselitteisiä. Prostituutio lienee sitä paitsi enemmän ulkomaisten järjestäytyneiden rikollisryhmien käsissä Suomessa kuin Ruotsissa. Ilmeistä on, että kriminalisointi ei poista prostituutiota. Kun asiaa tarkastellaan prostituoitujen turvallisuuden kannalta, ehdotukseen on suhtauduttava varauksellisesti.

20 luvun 9 §. Paritus

Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisäys, jonka mukaan huoneen tai muun tilan järjestäminen kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön korvausta vastaan tapahtuvaa sukupuolisiveellisyyttä loukkaavaa tekoa varten rangaistaisiin parituksena. Perustelujen mukaan tällaisia tekoja olisivat osallistuminen pornografisiin elokuviin tai esityksiin taikka toimiminen mallina pornografisia kuvia valmistettaessa. Kyseinen kriminalisointi on, sikäli kuin teko ei ole rangaistava jo nykyisen lain mukaan, sinänsä aiheellinen. Voidaan kuitenkin kysyä, onko aiheellista sisällyttää tällainen säännös paritusta koskevaan lainkohtaan vai liittyisikö se paremmin lapsipornografian valmistamista ja levittämistä koskevaan lainsäädäntöön, jonka muuttamistarpeita tullaan valmistelemaan erikseen myöhemmin.

20 luvun 9 a §. Törkeä paritus

Ehdotuksen mukaan paritusta voitaisiin pitää törkeänä, jos siinä 1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä, 2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti, 3) aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka erityisen tuntuva kärsimistä tai 4) kohteena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi lapsi. Kaksi ensimmäistä kohtaa viittaa toiminnan laajuuteen. Kohdasta 2 lausutaankin perusteluissa, että parituksen voisi sanoa olevan erityisen suunnitelmallista yleensä ainakin silloin, kun sitä voi luonnehtia laajamittaiseksi ja ammattimaiseksi toiminnaksi. Kohtien 3 ja 4 kriteerit luonnehtisivat paremmin toiminnan törkeyttä kuin ehdotuksen 1 ja 2 kohdissa mainitut. Toiminta olisi laajamittainen ja ammattimainen esimerkiksi, jos käytössä olisi useita huoneita ja useita prostituoituja tai jos parittaja huolehtii rahoittamisesta ja markkinoinnista.

Kohdan 3 osalta todetaan perusteluissa, että kohdassa mainitut vahingot liittyvät tyypillisesti pikemmin ihmiskauppaan kuin paritukseen. Ihmiskauppaa koskevien säännösten kohdalla todetaan, että tekotavat ovat jossain määrin päällekkäiset ihmiskauppaa ja paritusta koskevissa säännöksissä. Selkeyden vuoksi voisi olla aiheellista varustaa säännökset viittauksilla. Kohdan 3 raskauttamisperuste koskee parituksen kohteelle aiheutettua vahinkoa. Tämän lisäksi voitaisiin harkita, olisiko paritusta pidettävä törkeänä jo sillä perusteella, että prostituoitu on painostettu tai pakotettu vakavasti uhaten.

25 luvun 3 ja 3 a §. Ihmiskauppa ja törkeä ihmiskauppa

Ehdotetut muutokset korvaisivat nykyiset ihmisryöstöä koskevat säännökset ja niissä on otettu huomioon kansainväliset sopimukset. Hovioikeudella ei ole huomautettavaa ehdotuksen johdosta.

20 luvun 13 § ja 25 luvun 10 §. Oikeushenkilön rangaistusvastuu.

Hovioikeudella ei ole huomautettavaa.

2. Laki pakkokeinolain muuttamisesta ja 3. Laki järjestyslain muuttamisesta.

Hovioikeudella ei ole huomautettavaa ehdotusten johdosta.

Presidentti

Olli Huopaniemi

Kansliapäällikkö

Kristina Kahlas-Capodistrias

Lausunnon on valmistellut hovioikeudenneuvos Mats Wiklund.